

Sygn. akt III AUa 51/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 kwietnia 2019 r.

**Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: SSA Robert Kuczyński

Sędziowie: SSA Ireneusz Lejczak (spr.)

SSA Maria Pietkun

Protokolant: Monika Horabik

po rozpoznaniu w dniu 17 kwietnia 2019 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy (...) Company sp. z o.o. sp.k. we W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

przy udziale (...) Company SP. z o.o. sp. k. w W., K. W., E. O., S. G., I. D.

o ubezpieczenie społeczne

na skutek apelacji (...) Company Sp. z o.o. sp. k. w W.

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 29 października 2018 r. sygn. akt VIII U 149/17

I. oddala apelację,

II. zasądza od (...) Company Sp. z o.o. sp. k. w W. na rzecz strony pozwanej kwotę 960 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

UZASADNIENIE

(...) Company sp. z o.o. sp.k. złożył odwołania od czterech decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 09.12.2016 r., którymi organ rentowy stwierdził, że S. G., E. O., K. W. i I. D. z tytułu zawartych umów zlecenia u płatnika składek (...) Company sp. z o.o. sp.k. nie podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresach wskazanych w decyzji. Tym samym podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ubezpieczonych w miesiącach wskazanych w decyzjach wynoszą 0,00 zł.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział VIII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 29.10.2018 r. oddalił te odwołania (pkt I) i zasądził na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. kwotę 720,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt II).

Sąd ten ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca - (...) z siedzibą we W. jest wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego Rejestru Przedsiębiorców pod numerem KRS (...). Przedmiotem działalności spółki jest m.in. niespecjalistyczne sprzątanie budynków i obiektów przemysłowych, pozostałe sprzątanie, specjalistyczne sprzątanie budynków i obiektów przemysłowych, działalność usługowa związana z zagospodarowaniem terenów zieleni, działalność ochroniarska, z wyłączeniem obsługi systemów bezpieczeństwa, działalność ochroniarska w zakresie obsługi systemów bezpieczeństwa.

Spółka w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zajmuje się świadczeniem usług porządkowo - czystościowych na terenie całego kraju.

Spółka współpracowała i była związana umowami o wspólnych przedsięwzięciach z innymi spółkami takimi jak: (...) Company sp. z o.o. sp. k., (...) sp. z o.o., (...) Company sp. z o.o. sp. k.

W dniu 8 grudnia 2014r. pomiędzy (...) sp. z o.o., (...) Company sp. z o.o. sp. k. oraz (...) Company sp. z o.o. sp. k. została zawarta umowa konsorcjalna nr (...) (k. 61 as).

Celem zawarcia tej umowy było złożenie wspólnej oferty w przetargu ogłoszonym przez (...) Publiczny Szpital (...) PUM w S. na świadczenie kompleksowej usługi utrzymania czystości i prawidłowym stanie sanitarno-higienicznym pomieszczeń wewnątrz budynków wraz z terenem zewnętrznym i pielęgnacja terenów zielonych w (...) Szpitalu (...) w S.. W ramach umowy strony postanowiły (par.1 pkt 3), że:

- Spółka (...) będzie świadczyła kompleksowe usługi w zakresie opieki medycznej, służące profilaktyce, zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia, oraz dostawę towarów i świadczenie usług ściśle z tymi usługami związane, wykonywane w ramach działalności leczniczej przez podmioty lecznicze, w oparciu o opis przedmiotu zamówienia;
- Spółka (...) będzie świadczyła pozostałe usługi objęte swiz, w szczególności porządkowo-czystościowe;
- Spółka (...) będzie świadczyła pozostałe usługi objęte swiz, w szczególności porządkowo-czystościowe;
- Spółka (...) będzie świadczyła pozostałe usługi objęte swiz, w szczególności porządkowo-czystościowe.

Ponadto, z treści umowy wynika, że członków Konsorcjum reprezentuje Spółka (...), która będzie także jedynym użytkownikiem pomieszczeń udostępnionych przez Szpital, i to ona będzie ponosiła koszty korzystania z pomieszczeń i ich utrzymania, rozliczając się z Konsorcjum. Równocześnie wynagrodzenie należne Konsorcjum od zamawiającego naliczane było w ten sposób, że:

- (...) wystawiało rachunki na rzecz zamawiającego faktury za świadczone usługi specjalistyczne;
- (...)wystawiało faktury na rzecz zamawiającego za pozostałe usługi w ramach umowy, zaś rozliczenia między (...) a (...) Company i (...) dokonywane były na podstawie odrębnych ustaleń.

Dopiero w porozumieniu do umowy konsorcjum zawartym w dniu 8 grudnia 2014 roku strony określiły podział między sobą zakresu świadczonych usług. Przy czym, jak wynika z treści par. 1 porozumienia zarówno Spółka (...) jak i (...) miały świadczyć kompleksowe usługi sprzątania, a różnica dotyczyła jedynie zakresu i terenu sprzątania.

Do realizacji swojej działalności Spółka zatrudniała m.in. osoby na podstawie umów zlecenia i w tym celu zawierała umowy zlecenia za pośrednictwem pełnomocników regionalnych spółki. Umowy były podpisywane albo na obiektach albo w siedzibach regionalnych spółki. Spółka stosowała narzędzia rekrutacyjne takie jak ogłoszenia czy polecenia przez inne osoby. Osoby zainteresowane podjęciem pracy zgłaszały się bezpośrednio do menedżera w celu zawarcia umowy. Spółka wyposażała zleceniobiorców w odzież ochronną roboczą, jeżeli zakres czynności tego wymagał, narzędzia i środki czystości niezbędne do wykonania swojej pracy. Odzież w którą byli wyposażeni zleceniobiorcy opatrzona była logiem (...) bez względu na to dla jakiej spółki zleceniobiorcy pracowali. Dokumentacja

kadrowo - płacowa była prowadzona przez firmę (...), która wystawiała rachunki za ubezpieczonych i przekazywała ubezpieczonej wytworzone dokumenty do podpisu poprzez brygadzystów lub kierowników firmy (...) sp. z o.o. sp. k.

Ubezpieczona S. G. zawarła z (...) Company sp. z o. o. sp. k. umowę zlecenia na wynoszenie śmieci, z niewielkim ryczałtowym wynagrodzeniem od którego została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych.

Jednocześnie S. G. w dniu 17 września 2015 roku podpisała umowę zlecenia ze Spółką (...) z siedzibą w W., której przedmiotem było wykonanie usług porządkowo-czystościowych za wynagrodzeniem nie przekraczającym 7920,00 zł brutto i od 17 września 2015r. została zgłoszona do ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu wykonywania umowy zlecenia z podstawą wymiaru ustaloną w znacznie wyższej wysokości niż 10,00 zł.

Ubezpieczona E. O. zawarła z (...) Company sp. z o. o. sp. k. w dniu 30.11.2015 r. umowę zlecenie nr (...), w której przyjęła do wykonania zlecenie polegające wynoszeniu śmieci do kontenera w okresie 30.11.2015 r. – 31.12.2015 r. Wynagrodzenie zostało ustalone na kwotę, która nie przekroczy 10,00 zł brutto.

Nadto, ubezpieczona złożyła oświadczenie, że nie jest objęta obowiązkiem ubezpieczeń społecznych, nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty, nie jest studentem, nie składa wniosku o objęcie na zasadach dobrowolności ubezpieczeniem chorobowym, emerytalnym i rentowym, nie posiada stopnia niepełnosprawności. Oświadczyła ponadto, że nie pozostaje w rejestrze bezrobotnych oraz nie pobiera zasiłku dla bezrobotnych.

Od dnia 30.11.2015 r. była zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jako osoba wykonująca umowę zlecenia przez płatnika składek (...) Company sp. z o.o. sp. k. z podstawą wymiaru składek na w/w ubezpieczenia w wysokości 10 zł.

Jednocześnie E. O. w dniu 1 grudnia 2015 roku podpisała umowę zlecenia ze Spółką (...) z siedzibą w W. której przedmiotem było wykonanie usług porządkowo-czystościowych za wynagrodzeniem nie przekraczającym 1500,00 zł brutto i od 01.12.2015r. została zgłoszona do ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu wykonywania umowy zlecenia z podstawą wymiaru ustaloną w znacznie wyższej wysokości niż 10,00 zł.

Ubezpieczona K. W. zawarła z (...) Company sp. z o. o. sp. k. w dniu 19.10.2015 r. umowę zlecenie nr (...), w której przyjęła do wykonania zlecenie polegające wynoszeniu śmieci do kontenera w okresie 19.10.2015r. – 31.12.2015r. Wynagrodzenie zostało ustalone na kwotę, która nie przekroczy 20,00 zł brutto.

Nadto, ubezpieczona złożyła oświadczenie, że nie jest objęta obowiązkiem ubezpieczeń społecznych, nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty, nie jest studentem, nie składa wniosku o objęcie na zasadach dobrowolności ubezpieczeniem chorobowym, emerytalnym i rentowym, nie posiada stopnia niepełnosprawności. Oświadczyła ponadto, że nie pozostaje w rejestrze bezrobotnych oraz nie pobiera zasiłku dla bezrobotnych.

Od dnia 19.10.2015 r. była zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jako osoba wykonująca umowę zlecenia przez płatnika składek (...) Company sp. z o.o. sp. k. z podstawą wymiaru składek na w/w ubezpieczenia w wysokości 20 zł.

Jednocześnie K. W. w dniu 20 października 2015 roku (k. 625 as) podpisała umowę zlecenia ze Spółką (...) z siedzibą w W. której przedmiotem było wykonanie usług porządkowo-czystościowych za wynagrodzeniem nie przekraczającym 5000,00 zł brutto i od 20.10.2015 r. została zgłoszona do ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu wykonywania umowy zlecenia z podstawą wymiaru ustaloną w znacznie wyższej wysokości niż 20,00 zł.

Ubezpieczona I. D. zawarła z (...) Company sp. z o. o. sp. k. w dniu 16.09.2015 r. umowę zlecenie nr (...), w której przyjęła do wykonania zlecenie polegające wynoszeniu śmieci do kontenera w okresie 16.09.2015 r. – 31.12.2015 r. Wynagrodzenie zostało ustalone na kwotę, która nie przekroczy 30,00 zł brutto.

Nadto, ubezpieczona złożyła oświadczenie, że nie jest objęta obowiązkiem ubezpieczeń społecznych, nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty, nie jest studentem, nie składa wniosku o objęcie na zasadach dobrowolności ubezpieczeniem chorobowym, emerytalnym i rentowym, nie posiada stopnia niepełnosprawności. Oświadczyła ponadto, że nie pozostaje w rejestrze bezrobotnych oraz nie pobiera zasiłku dla bezrobotnych.

Od dnia 16.09.2015 r. była zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jako osoba wykonująca umowę zlecenia przez płatnika składek (...) Company sp. z o.o. sp. k. z podstawą wymiaru składek na w/w ubezpieczenia w wysokości 30 zł.

Jednocześnie I. D. w dniu 17 września 2015 roku (k. 393 as) podpisała umowę zlecenia ze Spółką (...) z siedzibą w W. której przedmiotem było wykonanie usług porządkowo-czystościowych za wynagrodzeniem nie przekraczającym 5000,00 zł brutto i od 17.09.2015 r. została zgłoszona do ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu wykonywania umowy zlecenia z podstawą wymiaru ustaloną w znacznie wyższej wysokości niż 30,00 zł.

Ubezpieczone wykonywały swoją pracę na terenie Szpitala w S., a do ich obowiązków należało zarówno sprzątanie jak i wnoszenie dwa razy dziennie śmieci, bez specjalnego oddzielania wykonywanych czynności. Pracowały jako salowe.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie wnioskodawcy nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy oparł się na przepisach art. 4 pkt 9, art. 6 ust. 1 pkt 2, 4-6 i 10, art. 9 ust. 2, art. 13 pkt 2, art. 18 ust. 1 i 3, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1778).

Zdaniem Sądu dla prawidłowego rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie zasadnicze znaczenie miało ustalenie czy pomiędzy ubezpieczonymi a (...) Company sp. z o.o. sp.k. nastąpiło wykonanie umowy zlecenia oraz czy zawarcie dwóch umów zlecenia z dwiema różnymi spółkami w tym samym czasie zmierzało do obejścia prawa.

W analizowanej sprawie wątpliwości budziły zawarte umowy zlecenia z płatnikiem (...) Company sp. z o.o. sp.k., od których odprowadzana była kwota składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w niskiej wysokości tj. od wynagrodzenia w wysokości od 10 zł do 40 zł brutto miesięcznie w sytuacji, gdy z płatnikiem składek (...) Company sp. z o.o. sp.k., (...) sp. z o.o. sp.k. lub (...) COMPANY sp. z o.o. sp.k. ww. ubezpieczone łączyły umowy zlecenia, od których odprowadzana była tylko składka na ubezpieczenie zdrowotne od kwoty znacznie przewyższającej kwotę zadeklarowaną przez (...) Company sp. z o.o. sp.k.

Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że zredagowanie dwóch umów zlecenia obejmujących w istocie jeden stosunek zobowiązaniowy i wskazanie jako tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi tylko jednej z nich należy traktować, w świetle art. 9 ust. 2 ustawy systemowej jako obejście prawa w rozumieniu art. 58 § 1 k.c., którego celem jest pozoracja zbiegu tytułów ubezpieczenia społecznego i obniżenie kosztów wynikających z obowiązku odprowadzania składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne.

Oceniając zgromadzony materiał dowody Sąd nie znalazł żadnego uzasadnienia dla podpisania dwóch odrębnych umów zlecenia. Przedstawione przez strony dokumenty wykazały jedynie procedury jakie zostały określone przy realizacji umowy. Ze wskazanych dowodów w żaden sposób nie wynika zaś konieczność odrębnego uregulowania kwestii wnoszenia śmieci przez osobę sprzątającą określony teren Szpitala.

Przeprowadzone postępowanie potwierdziło, że jedynym powodem zawierania umów zlecenia z ubezpieczonymi było uzyskanie przez zleceniobiorcę statusu ubezpieczonego, co pozwalało na uniknięcie obciążeń składkowych wynikających z zawartych w tożsamym czasie umów zlecenia z (...) Company sp. z o.o. sp.k., gdzie przychód z tych umów wielokrotnie przekraczał przychód faktycznie deklarowany do oskładkowania.

Sąd podkreślił, że nie samo zawarcie umowy, lecz dopiero faktyczne wykonywanie usług na jej podstawie stwarza obowiązek ubezpieczeń społecznych. Podleganie ubezpieczeniom społecznym wynika, bowiem z prawdziwego zatrudnienia, a nie z samego faktu zawarcia stosownej umowy, a dokument w jej postaci nie jest niepodważalnym dowodem na to, że umowa była wykonywana.

Sąd Okręgowy też podkreślił, że zarzuty naruszenia, przy wydaniu zaskarżonych decyzji, szeregu przepisów kodeksu postępowania administracyjnego w postępowaniu przed sądem w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie są badane, a zastosowanie ma kodeks postępowania cywilnego.

Dlatego na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd oddalił odwołanie, a o kosztach orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Z wyrokiem tym nie zgodził się zainteresowany (...) Company Sp. z o.o. Sp.k. i w wywiezionej apelacji zaskarżył go w całości, zarzucając naruszenie prawa materialnego oraz prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy, a w szczególności:

1) art. 6 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 12 ust. 1 oraz art. 13 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (zwanej ustawą systemową) poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że ww. ubezpieczone nie podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu z tytułu umów zlecenia z płatnikiem składek, tj. (...) Company sp. z o.o. sp. k., mimo że umowy te były faktycznie przez ww. ubezpieczone wykonywane na rzecz płatnika składek i stanowiły wówczas jedyny tytuł do ubezpieczeń społecznych tych osób, co wynikało z treści złożonych przez nie oświadczeń do celów podatkowo - ubezpieczeniowych, a zatem obowiązkiem płatnika składek było dokonanie zgłoszenia ww. ubezpieczonych do ubezpieczeń społecznych;

2) art. 9 ust. 2 ustawy systemowej w zw. z art. 58 § 1 K.c. poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, w szczególności poprzez przyjęcie, że zawieranie pierwszej umowy zlecenia przez spółkę (...) sp. z o.o. sp. k. oraz drugiej umowy z (...) Company sp. z o.o. sp. k. z tą samą osobą na tożsame okresy miało na celu stworzenie iluzorycznej sytuacji posiadania przez ubezpieczone drugiego tytułu ubezpieczenia i skorzystania ze zbiegu tytułów i zastosowania pierwszeństwa w czasie, co należy traktować jako obejście prawa w rozumieniu art. 58 § 1 k.c., w celu obniżenia kosztów wynikających z odprowadzania składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, podczas gdy:

- umowy zlecenia zawarte w pierwszej kolejności z płatnikiem składek były w rzeczywistości przez ww. ubezpieczone realizowane, stanowiły więc ważny tytuł do ubezpieczeń społecznych;
- umowy zlecenia zawarte z płatnikiem składek oraz z Zainteresowanym stanowiły odrębne stosunki zobowiązaniowe oraz tytuły do ubezpieczeń społecznych, gdyż dotyczyły zupełnie różnych czynności, które nie mogły być wykonywane w ramach jednej umowy zlecenia, ponieważ każda ze spółek wykonywała na rzecz Zamawiającego (szpitala) inny zakres czynności wynikający z treści SIWZ oraz z umowy konsorcjalnej, a zatem zachodził zbieg tytułów do ubezpieczeń w rozumieniu art. 9 ust. 2 ustawy systemowej;

3) art. 233 § 1 K.p.c. poprzez sprzeczność istotnych ustaleń z treścią zebranego materiału dowodowego oraz brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i przyjęcie, w szczególności, że:

- ww. ubezpieczone wykonywały obie umowy zlecenia w tym samym czasie i na rzecz tego samego podmiotu, podczas gdy umowy zlecenia została zawarte z płatnikiem składek w pierwszej kolejności, a ponadto ww. ubezpieczone w ramach umów zlecenia zawartych z płatnikiem składek oraz z Zainteresowanym wykonywały zupełnie różne czynności, na rzecz różnych podmiotów;
- nie istniało żadne uzasadnienie dla podpisania dwóch odrębnych umów zlecenia z ww. ubezpieczonymi oraz podczas gdy sam Sąd I instancji ustalił, że w porozumieniu do umowy konsorcjum z dnia 8 grudnia 2014 r. strony określiły między sobą podział zakresu świadczonych usług na rzecz Zamawiającego (szpitala), a w konsekwencji każdy z członków konsorcjum, w tym płatnik składek i Zainteresowany, realizował zupełnie inny zakres czynności na rzecz szpitala, tym samym ww. ubezpieczone wykonywały odrębne czynności na rzecz płatnika składek i Zainteresowanego, co potwierdza zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w szczególności zeznania świadków,

4) ww. ubezpieczone nie podlegają ubezpieczeniom społecznym z tytułu umów zlecenia zawartych z płatnikiem składek, podczas gdy Sąd I instancji stwierdził, że ubezpieczone faktycznie wykonywały na rzecz płatnika składek usługi polegające na wynoszeniu śmieci do kontenera (co stanowiło podstawę do objęcia ubezpieczeniami społecznymi z tej umowy), które to czynności, zgodnie z treścią umowy konsorcjalnej oraz z zawartym do niej porozumieniem, były przypisane do płatnika składek (gospodarowanie odpadami na etapie ich zbierania z określonych pomieszczeń

Szpitala), nie mogły więc być wykonywane przez ww. ubezpieczone, w ramach umów zlecenia zawartych z Zainteresowanym, który realizował inny zakres usług;

5) art. 233 § 1 w zw. z art. 235 § 1 k.p.c. poprzez wydanie zaskarżonego wyroku w oparciu o dowody przeprowadzone z naruszeniem zasady bezpośredniości, tj. w oparciu o zeznania ubezpieczonych złożonych w innych postępowaniach i przyjęcie na tej podstawie, że ww. ubezpieczone nie miały świadomości wykonywania różnych umów zlecenia i nie odróżniały w jakim czasie je wykonywały, podczas gdy większość ubezpieczonych nie została przesłuchana w niniejszej sprawie, a zatem Sądowi nie są znane okoliczności dotyczące realizacji obu umów zlecenia przez wszystkie ww. ubezpieczone, zamiaru stron, itd.;

6) art. 328 § 2 K.p.c. w szczególności poprzez sporządzenie uzasadnienia zaskarżonego wyroku w sposób wadliwy i zaniechanie wskazania przyczyn, dla których podzielił stanowisko organu rentowego, zwłaszcza: (1) sformułowanie uzasadnienia zaskarżonego wyroku w sposób niepozwalający na ocenę trafności wywodów Sądu I instancji co do zastosowania prawa materialnego w związku z niedostatecznie jasno ustalonym stanem faktycznym (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 3 grudnia 2014 r., sygn. akt II UK 74/14, [http://www.sn.pl/sites/orzecnictwo/Orzeczenia3/II UK 2074-14-1.pdf](http://www.sn.pl/sites/orzecnictwo/Orzeczenia3/II%2074-14-1.pdf), z dnia 18 października 2011 r., sygn. akt II UK 51/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 267, z dnia 19 marca 2012 r., sygn. akt II UK 162/11, System Informacji Prawnej LEX nr 1171001, z dnia 16 października 2009 r., sygn. akt I UK 129/09, System Informacji Prawnej LEX nr 558286, z dnia 8 czerwca 2010 r., sygn. akt I PK 29/10, System Informacji Prawnej LEX nr 599519), (2) niezawarcie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku szczegółowych okoliczności i przesłanek, którymi kierował się Sąd I instancji przy ustaleniu, że zawieranie umowy zlecenia przez płatnika (spółkę (...) sp. z o.o. sp. k.) oraz przez Zainteresowanego ((...) Company sp. z o.o. sp. k.) z ww. ubezpieczonym miało na celu stworzenie iluzorycznej sytuacji posiadania przez ubezpieczonego drugiego tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, a tym samym skorzystania z możliwości wyboru ubezpieczenia, czego konsekwencją było przyjęcie do podstawy wymiaru składek w niższej wysokości.

W związku z powyższym apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji organu rentowego poprzez ustalenie, że ubezpieczone podlegały obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu umowy zlecenia zawartej z wnioskodawcą oraz że podstawą wymiaru składek na te ubezpieczenia jest kwota zadeklarowana przez wnioskodawcę, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku (względnie wyroku i poprzedzającej go decyzji) i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, a nadto o zasądzenie normatywnych kosztów procesu.

Apelujący wniósł także o zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 31 k.p.c. ze względu na toczące się w Trybunale Konstytucyjnym postępowanie o sygn. akt K 5/18 w przedmiocie zbadania zgodności z Konstytucją art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 86 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zakresie, w jakim przepisy te uprawniają organ rentowy do samodzielnego kontrolowania ważności i stwierdzania nieważności stosunku cywilnoprawnego na podstawie art. 58 § 1 k.c. lub art. 83 § 1 k.c. przy wydawaniu decyzji w indywidualnych sprawach, pomimo braku precyzyjnego uregulowania zakresu kompetencji organu rentowego odnośnie stosowania przepisów prawa cywilnego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja zainteresowanego nie zasługiwała na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie sporne było to, czy umowy zlecenia łączące ubezpieczone z wnioskodawcą, wobec faktu wykonywania w spornym okresie innej umowy zlecenia z jedną ze spółek (...) sp. z o.o. sp.k., (...) sp. z o.o. sp.k. lub (...) COMPANY sp. z o.o. sp.k., była ważne, a zatem czy ubezpieczone winny podlegać obowiązkowi zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych z tytułu ich wykonywania.

Zainteresowany w apelacji od wyroku Sądu I instancji żąda uznania, że umowy zlecenia zawarte z ubezpieczonymi były wykonywane i stanowiły odrębne tytuły ubezpieczenia, a tym samym wnioskodawca jest obowiązany do odprowadzenia za ubezpieczoną składek na ubezpieczenie społeczne z tego tytułu za okres wskazany w decyzji.

Oceny prawnej w rozpoznawanej sprawie nie można dokonywać w oderwaniu od działań obu spółek tj. (...) Company sp. z o.o. sp.k. i (...) sp. z o.o. sp.k., działających bez wątplenia w porozumieniu. Sporne pozostawało ustalenie, czy obie te spółki, zawierając z ubezpieczonymi każda z nich jedną umowę o usługi, z których tylko pierwsza stanowiła podstawę dla ustalenia minimalnych składek na ubezpieczenia społeczne, natomiast drugi płatnik opłacał tylko składki na ubezpieczenie zdrowotne od znacznie wyżej podstawy wymiaru składek działały przeciwko zasadom współzycia społecznego.

Przepis art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1778) zawiera regulacje, znajdujące zastosowanie w przypadku zbiegu tzw. ogólnych tytułów ubezpieczenia. Osoba spełniająca warunki do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z kilku tytułów, była obejmowana obowiązkowo ubezpieczeniami z tego tytułu, który powstał najwcześniej, z tym że możliwa była zmiana tytułu ubezpieczenia. Z pozostałych tytułów (wszystkich lub części) osoba taka mogła być objęta ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi dobrowolnie.

Podkreślenia wymaga, że sam fakt zredagowania odrębnych umów o usługi porządkowe i wynoszenie śmieci nie przesądza o tym, że rzeczywiście w sensie prawnym mamy do czynienia z kilkoma stosunkami zobowiązaniowymi (tytułami ubezpieczeń). Podleganie ubezpieczeniom społecznym z określonych tytułów, a w konsekwencji również podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, wynikają bowiem z rzeczywistego stanu i sposobu wykonywania pracy, usług, zlecenia, a nie z samego faktu sporządzenia umowy w określony sposób.

Nie bez znaczenia dla powyższej oceny jest fakt, że obie umowy o usługi wykonywane były w tym samym miejscu i czasie na rzecz tego samego podmiotu, będącego kontrahentem jednej ze spółek grupy (...). Ubezpieczone pracowały w placówkach służby zdrowia jako pracownicy fizyczne. Do ich obowiązków należało wykonywanie czynności porządkowych przy pomocy środków czystości oraz narzędzi. Natomiast osobne umowy tylko na wynoszenie śmieci miały podpisane z wnioskodawcą. Rozdzielenie czynności porządkowych od wynoszenia śmieci jest wręcz absurdalne. Powszechnym jest, że w zakresie obowiązków pracowników sprzątających jest po pierwsze uprzątniecie danego obiektu, w tym pozбиeranie śmieci, a następnie wyniesienia tych śmieci do kosza, który zwykle znajduje się w pobliżu sprzątanego budynku. Sztuczne rozdzielenie tych obowiązków jest niecelowe, niepraktyczne i irracjonalne. Trudno sobie wyobrazić, by jedna firma zatrudniała pracownika do sprzątania, a druga innego pracownika tylko do wynoszenia śmieci, uprzednio zebranych przez pierwszego z nich. To samo dotyczy wykonywania tych obowiązków przez jedną osobę. Opisany wyżej zakres obowiązków ubezpieczonych, czyli sprzątanie i wynoszenie śmieci, winien być objęty jedną umową zlecenia, gdyż sprzątanie nierozzerwalnie wiąże się z następczym wyniesieniem śmieci w przypadku sprzątania budynków użyteczności publicznej czy siedzib firm. Tymczasem pierwszą umową o usługi objęty został jedynie mały wycinek nawet nie tyle prac ubezpieczonych, co jej obowiązków wynikających z drugiej umowy, polegającej już na „sprzątaniu właściwym”. Zasadnicza praca ubezpieczonych, która mogła rodzić potencjalne niebezpieczeństwo wymagające ochrony ubezpieczeniowej i objęcia jej obowiązkiem ubezpieczenia, nie była w istocie chroniona, ponieważ ubezpieczeniem zostały objęte tylko umowy dotyczące wynoszenia śmieci, które wcześniej ubezpieczone pozбиierały w ramach sprzątania. Powtórzyć trzeba, że wynoszenie śmieci jest normalnym obowiązkiem pracownika sprzątającego.

Należy podkreślić, że o zawarciu umowy mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana (por. wyrok Sądu Najwyższego z 11.01.2006 r. w sprawie II UK 51/05, OSNP 2006/23-24/36). Kontrolna analiza akt sprawy, dokonana przez Sąd Apelacyjny, w sposób jednoznaczny wykazała, że zawarcie odrębnej umowy na wynoszenie śmieci służyć miało obejściu obowiązujących przepisów prawa dotyczących wysokości składek zależnych od podstawy wymiaru, czyli wynagrodzenia i upozorowaniu zbiegu ogólnych tytułów ubezpieczenia i

wyeliminowaniu regulacji z art. 6 ust. 1 pkt. 4 w odniesieniu do rzeczywistych prac ubezpieczonej, tj. sprzątanii obiektów.

Odnośnie wniosku apelującego o zawieszenie postępowania w związku ze sprawą toczącą się przed Trybunałem Konstytucyjnym o sygn. K 5/18 dotyczącą zbadania zgodności art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 86 ust. 2 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z art. 7 w zw. z art. 2 oraz z art. 217 w zw. z art. 21 ust. 1 w zw. z art. 64 ust. 1 i 3 i w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji, także był on niezasadny. Skierowanie wniosku o zbadanie zgodności ustaw i przepisów prawa, wydawanych przez centralne organy państwowe, z Konstytucją w trybie art. 191 Konstytucji nie jest przesłanką do zawieszenia postępowania cywilnego, co wynika z przepisów art. 174 i 177 k.p.c. Wprawdzie Sąd Najwyższy w wyroku z 28 września 1994 r., I PRN 61/94, (OSNAP 1995, nr 1, poz. 6), przyjął, dokonując rozszerzającej wykładni przepisu art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c., że sąd może z urzędu zawiesić postępowanie w sprawie cywilnej, także w przypadku przedstawienia Trybunałowi Konstytucyjnemu przez sąd cywilny w innej sprawie, pytania prawnego dotyczącego zgodności z Konstytucją ustawy, która ma być zastosowana, jednakże stanowisko to spotkało się słusznie z krytyką w piśmiennictwie (A. Zieliński, glosa do powołanego wyroku, PS 1995, nr 7-8, s. 138 i n.; J. Gudowski, Przegląd orzecznictwa z zakresu prawa cywilnego procesowego, PS 1998, nr 4, s. 68; A. Jaślikowski, Recenzja książki A. Laskowskiej..., s. 463; M. Jędrzejewska (w opracowaniu P. Grzegorzycy) (w:) Kodeks postępowania cywilnego..., t. 1, red. T. Ereciński, s. 799). Postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym w przedmiocie zgodności z Konstytucją ustawy, która ma być zastosowana w postępowaniu cywilnym nie jest postępowaniem cywilnym, o jakim mowa w art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. i rozstrzygnięcie niniejszej sprawy nie zależy od jego wyniku (zob. też postanowienie SN z 14 lipca 2010 r., V CZ 51/10, LEX nr 1375553). W braku podstawy prawnej zawieszenie postępowania cywilnego nie wchodzi także w grę, gdy pytanie prawne zostało przedstawione Trybunałowi Konstytucyjnemu przez skład orzekający w innej sprawie, a dotyczące zgodności z Konstytucją ustawy, która ma być zastosowana w tym postępowaniu. Przepisy o zawieszeniu postępowania cywilnego powinny być interpretowane ściśle, a ich wykładnia nie może prowadzić do tworzenia pozaustawowych przesłanek zawieszenia. Podkreśla się także, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego wydany w innej sprawie nie ma charakteru rozstrzygnięcia prejudycjalnego. W razie korzystnego rozstrzygnięcia skargi konstytucyjnej lub uznania wskutek wniosku w trybie art. 191 Konstytucji przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie, skarżący może skorzystać ze stosownych środków prawnych przewidzianych w art. 401¹ k.p.c.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny orzekł w pkt. II wyroku na podstawie art. 98 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 265).

SSA Ireneusz Lejczak SSA Robert Kuczyński SSA Maria Pietkun

R.S.